

[Projekt Co nebylo v učebnici - spolupráce knihoven a škol ve vzdělávání žáků 21. století začíná \[1\]](#)

Autor:

- [MAZÁČOVÁ, Pavlína](#) [2]

Číslo:

- [2018, ročník 27, číslo 2](#) [3]

Rubrika:

- [Vzdělávání](#) [4]

Klíčová slova:

- [vzdělávání v knihovnách](#) [5]

Spolupráce učičích knihovníků a pedagogů v informačním vzdělávání žáků? Pro mnohé knihovny a školy zcela samozřejmá a dlouhodobá aktivita a dobrá zkušenost, pro jiné zatím stále nedostižný cíl. Jedinečnou příležitostí, jak spolupráci knihoven a škol v rozvoji informační, čtenářské a mediální gramotnosti posílit a dát jí ucelenou metodickou formu a výstupy, je projekt [Co nebylo v učebnici - Spolupráce knihoven a škol ve vzdělávání žáků 21. století](#) [6]. Jedná se o tříletý projekt (od 1. května 2018 do 30. dubna 2021) z Operačního programu Věda, výzkum a vzdělávání, realizovaný na základě grantové výzvy Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR (MŠMT) v prioritní ose 3 Rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání. Projekt zaměřením a obsahem reaguje na aktuální potřebu participace formálních a neformálních vzdělávacích institucí v podpoře kompetenčního vzdělávání a celoživotního učení. Realizují ho SKIP, Centrum rozvojových aktivit UZS, Dětské centrum Jihočeského kraje a především čtrnáct partnerských týmů – učičích knihovníků a pedagogů zastupujících spolupracující knihovny a základní či střední školy. Jedinečnost projektu spočívá v tom, že všechny výstupy z projektu vzniknou výhradně díky společné práci, setkávání a sdílení mezi učičími knihovníky a pedagogy za pomoci a podpory odborného a realizačního týmu projektu.

Projekt svůj obsah, zaměření a cíle promítl do stěžejní klíčové aktivity výzvy MŠMT v rámci operačního programu, kterou je Propojování formálního a neformálního vzdělávání – rozvoj klíčových kompetencí. Tato klíčová aktivita se prolíná všemi fázemi projektu a je rozčleněna do čtyř podaktivit, které se budou rozvíjet postupně v celém průběhu realizace projektu až do jeho skončení v dubnu 2021.

První podaktivita projektu nese název **Podpora rozvoje pedagogických pracovníků a pracovníků v neformálním vzdělávání**. Jedná se o komplexní vzdělávání učičích knihovníků a pedagogů v Centrech kolegiální podpory, která poskytnou programy zaměřené na rozvíjení pedagogických, didaktických a psychologických kompetencí při práci s heterogenními školními skupinami.

Druhá podaktivita spočívá v **proškolení pracovníků** potřebném k ověření programů pro děti a žáky. Je určena pro učičí knihovníky a pedagogy. Do projektu byla zařazena povinně (z důvodu znění grantové výzvy), aby byly zajištěny podmínky pro následné edukační aktivity ve školách a knihovnách v rovině znalostí takových oblastí, jakými jsou poskytování předlékařské první pomoci, prevence úrazů a zásady bezpečnosti práce.

Třetí podaktivita je stěžejní obsahovou částí celého projektu a má název **Tvorba programů pro děti a žáky se zaměřením na rozvoj klíčových kompetencí**. Spočívají v ní hlavní cíle celého projektu, smělé a zároveň velmi potřebné – vytvořit celkem **devět vzdělávacích programů** pro žáky primárního a sekundárního stupně vzdělávání (od první třídy základní školy až po maturitní ročník), přičemž každý vzdělávací program má časovou dotaci šestnáct hodin. Všechny devět vzdělávacích programů je zaměřeno na systematické rozvíjení informační gramotnosti a dalších důležitých kompetencí žáků pro život v informační společnosti. Základem pro tvorbu vzdělávacích programů jsou tři tematické moduly – Na cestě od autora ke čtenáři v knihovně (Modul I), S informacemi k lepšímu celoživotnímu učení (Modul II) a Bádám v knihovně a píšu svůj odborný text (Modul III). Všechny vytvořené vzdělávací programy budou obsahovat aktivizační principy výuky s cílem využít optimálního potenciálu každého žáka. V obsahu budou provázány s rámcovými a školními vzdělávacími programy včetně průřezových témat.

Obsahem tematického modulu I **Na cestě od autora ke čtenáři** jsou témata nahlížející především na fenomén knihy a knižní kultury z různých a pro žáky mladšího školního věku zajímavých a dosud neobjevených úhlů pohledu. V obsahu modulu má důležitou roli historie knihovny v zrcadle lokálních událostí v kontextu místně zakotveného vzdělávání. Program je věnován také knihovně jako místu setkávání s texty, spisovateli, ilustracemi a jinými mediálními formáty. Edukační cíle budou plněny interakcí dětí s dobovými i současnými informačními zdroji a dokumenty, bude využito kritické práce s textem s ohledem na věk dětí, dále zábavných a herních aktivit včetně práce s informačními a komunikačními technologiemi.

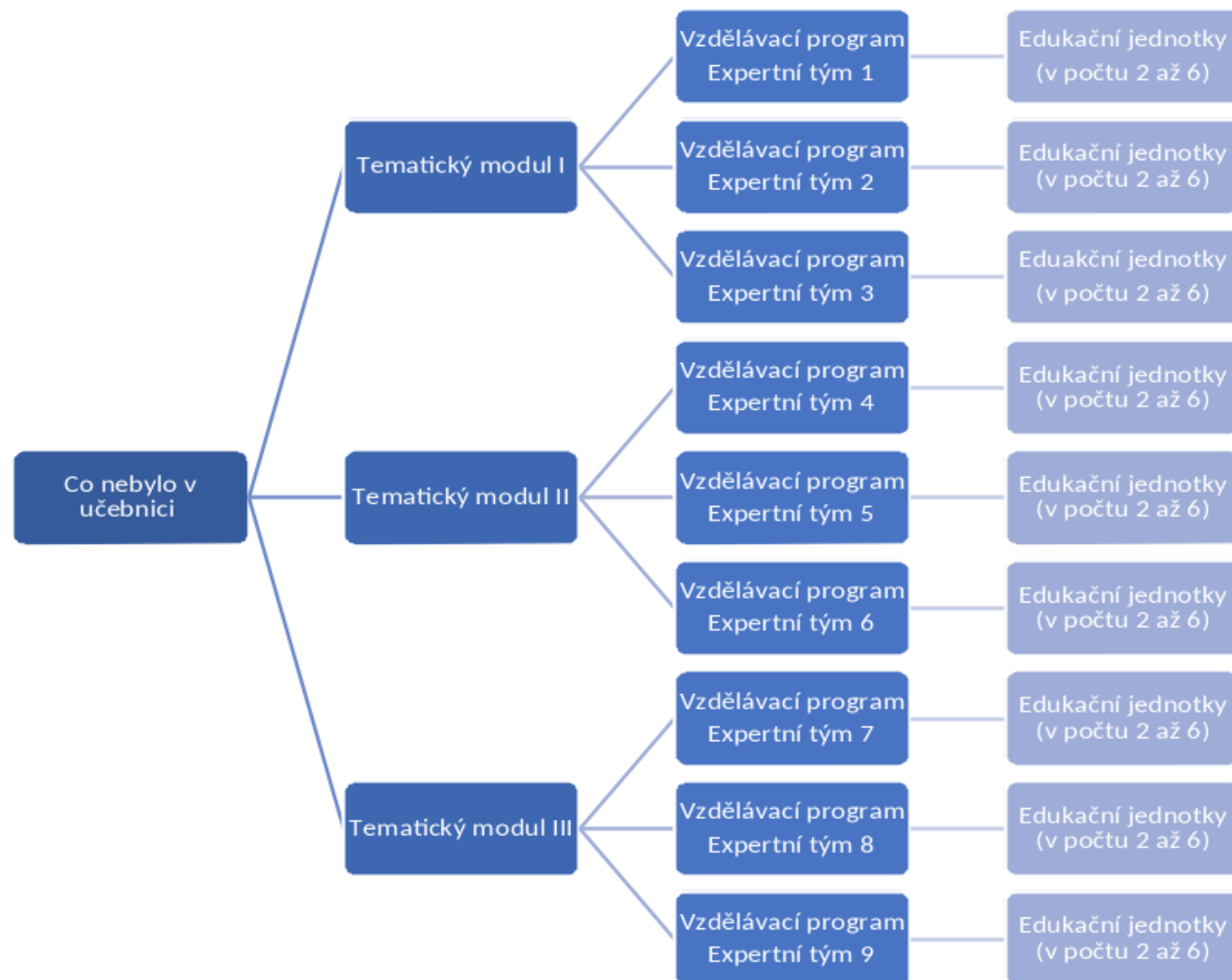
Druhý tematický modul nazvaný **S informacemi pro lepší celoživotní učení** je soustředěn na fenomén informace a její význam v cestě za celoživotním učení. První část obsahu je zaměřena na to, aby žáci pochopili, jaké možnosti mají pro to, aby dokázali dobře pracovat s informacemi v každodenním životě, uměli informace vyhledávat, hodnotit, organizovat a dále sdílet. Čtečky, myšlenkové mapy, grafy, schémata, organizéry informací, kreativní prvky a funkce sociálních sítí – to vše může sloužit jako nástroj rozvíjení informační gramotnosti a kritického myšlení v celoživotním vzdělávání. Druhá část obsahu modulu propojuje informační gramotnost a čtení s porozuměním. Zaměřuje se na interakci člověka s různými typy mediálních sdělení, především z běžného života žáka na úrovni druhého stupně základní školy (letáky, formuláře, jízdní řády, umělecké texty, smlouvy apod.).

Třetí tematický okruh nesoucí název **Bádám v knihovně a tvořím svůj odborný text** je určen pro žáky staršího školního věku a především středoškoláky. Pojem „badatelská práce“ může znít žákům tajemně a zároveň dobrodružně. V tematickém modulu se propojují zajímavá edukační témata, která mají základ například v regionálním fondu knihovny, s principy místně zakotveného učení. Žáci se naučí pomocí kritické práce s různými zdroji informací komplexně pracovat s fondem knihovny a službami, které knihovna poskytuje. Díky rozvoji informační gramotnosti včetně citační a publikační etiky posílí schopnost tvořit odborný text na úrovni referátu či ročníkové práce nebo středoškolské odborné činnosti a také výsledky své práce různými formami prezentovat. Badatelsky orientované činnosti mohou být i zajímavou přípravou středoškoláků na vstup do vysokoškolského prostředí.

Čtvrtou projektovou podaktivitou je **Ověřování vytvořených programů**. Jedná se o důležitou fázi celého projektu, v níž bude všech devět vytvořených vzdělávacích programů pilotováno v reálném prostředí škol nebo knihoven. Po pilotní realizaci jednotlivých částí každého 16hodinového vzdělávacího programu proběhne evaluace, na níž se budou podílet jak učící knihovníci a pedagogové, tak žáci. Vzniklé výstupy budou zapracovány do výsledné verze každého z devíti vzdělávacích programů. Díky tomu bude zajištěna kvalita jednotlivých programů a jejich využitelnost v dalších knihovnách nebo školách i po skončení projektu.

Veškeré činnosti projektu, směřující k vytvoření devíti vzdělávacích programů pro žáky, budou realizovány na platformách **společenství praxe** učících knihovníků, pedagogů, akademiků a také studentů oborového akademického pracoviště. Jejich cílem je vytvořit, realizovat, evaluovat a ověřit vzdělávací programy pro žáky tak, aby cíleně rozvíjely klíčové kompetence v souladu s aktuálními tuzemskými i evropskými strategiemi a kurikulárními dokumenty. Společenství praxe mají pevně formulovanou personální strukturu. Jejím základem je čtrnáct **edukačních jednotek**, které tvoří dvojice učícího knihovníka a pedagoga (výjimečně více pedagogů) zastupující vždy knihovnu a školu

v partnerském vztahu. Tyto edukační jednotky se sdružují v devíti **expertních týmech** podle toho, ke kterému z devíti vzdělávacích programů sdružených do tří tematických modulů se při koncipování projektového záměru přihlásily. Přitom platí podmínka, že jedna dvojice učícího knihovníka a pedagoga se mohla přihlásit do více než jednoho vzdělávacího programu a každý expertní tým je složen z různě velkého počtu dvojic učících knihovníků a pedagogů. Vzájemné vazby graficky znázorňuje obr. 1.

[7]

Obr. 1: Schéma provazby obsahu projektu a struktury společenství praxe (zdroj: autorka)

Dílní aktivity projektu budou v době realizace projektu prezentovány na oborových konferencích a publikovány časopisecky. Celkové výstupy na úrovni metodik ke všem lekcím, ale také aktivizačních úloh, kvízů nebo testů budou k dispozici všem zájemcům z prostředí knihoven i škol na veřejném metodickém portálu RVP.cz [8] a průběžně v rámci realizace projektu také na [projektovém webu](#) [6].

Příspěvek vznikl v rámci projektu Co nebylo v učebnici - Spolupráce knihoven a škol ve vzdělávání žáků 21. století, reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008278.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

[9]

URL zdroje: <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2018-rocnik-27-cislo-2/projekt-co-nebylo-v-ucebnici-spoluprace>

Odkazy

- [1] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2018-rocnik-27-cislo-2/projekt-co-nebylo-v-ucebnici-spoluprace>
- [2] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/autori/mazacova-pavlina>
- [3] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2018-rocnik-27-cislo-2>
- [4] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/rubriky/vzdelavani>
- [5] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/vzdelavani-v-knihovnach>
- [6] <https://www.conebylovucebnici.cz/>
- [7] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/401/mazacova1.png>
- [8] <https://rvp.cz/>
- [9] https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/401/mazacova_logo.jpg